

Zakon o pravobranitelju za djecu

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuje djelokrug i način rada te uvjeti za imenovanje i razrješenje pravobranitelja za djecu i njegovih zamjenika.

Članak 2.

Pravobranitelj za djecu štiti, prati i promiče prava i interese djece na temelju Ustava Republike Hrvatske, međunarodnih ugovora i zakona.

Članak 3.

- (1) Pravobranitelj za djecu djeluje neovisno i samostalno, držeći se načela pravičnosti i morala.
- (2) Pravobranitelju za djecu nitko ne smije davati upute i naloge u njegovu radu.
- (3) Pravobranitelj za djecu i njegovi zamjenici ne smiju pripadati niti jednoj političkoj stranci niti sudjelovati u političkim aktivnostima.

Članak 4.

- (1) Pravobranitelja za djecu imenuje i razrješava Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske.
- (2) Pravobranitelj za djecu ima dva zamjenika koje imenuje i razrješava Hrvatski sabor na prijedlog pravobranitelja za djecu.
- (3) Pravobranitelj za djecu i njegovi zamjenici dužnosnici su Republike Hrvatske, imenuju se na vrijeme od osam godina i mogu biti ponovno imenovani.

Članak 5.

Djetetom, u smislu ovoga Zakona, smatra se svaka osoba mlađa od 18 godina.

DJELOKRUG I NAČIN RADA

Članak 6.

(1) Pravobranitelj za djecu:

– prati usklađenost zakona i drugih propisa u Republici Hrvatskoj koji se odnose na zaštitu prava i interesa djece s odredbama Ustava Republike Hrvatske, Konvencije o pravima djeteta i drugih međunarodnih dokumenata koji se odnose na zaštitu prava i interesa djece,

- prati izvršavanje obveza Republike Hrvatske koje proizlaze iz Konvencije o pravima djeteta i drugih međunarodnih dokumenata koji se odnose na zaštitu prava i interesa djece,
- prati primjenu svih propisa koji se odnose na zaštitu prava i interesa djece,
- prati povrede pojedinačnih prava djece i proučava opće pojave i načine povreda prava i interesa djece,
- zalaže se za zaštitu i promicanje prava i interesa djece s posebnim potrebama,
- predlaže poduzimanje mjera za izgradnju cjelovitog sustava zaštite i promicanja prava i interesa djece te za sprječavanje štetnih djelovanja koja ugrožavaju prava i interese djece,
- obavještava javnost o stanju prava djece,
- obavlja druge poslove određene ovim Zakonom.

Članak 7.

(1) Pravobranitelj za djecu upoznaje i savjetuje djecu o načinu ostvarivanja i zaštite njihovih prava i interesa.

(2) Pravobranitelj za djecu surađuje s djecom, potiče djecu na izjašnjavanje i uvažava njihovo mišljenje, inicira i sudjeluje u javnim aktivnostima usmjerenim na poboljšanje položaja djece te predlaže mjere za povećanje utjecaja djece u društvu.

Članak 8.

Pravobranitelj može sudjelovati u postupku izrade nacрта prijedloga propisa koji se odnose na prava djece ili kojima se uređuju pitanja od značaja za djecu.

Članak 9.

Kad u praćenju stanja u okviru svog djelokruga rada ocijeni potrebnim, pravobranitelj za djecu može potaknuti donošenje i izmjene zakona i drugih propisa koji se odnose na prava i zaštitu djece.

Članak 10.

(1) U obavljanju poslova iz svog djelokruga pravobranitelj za djecu je ovlašten upozoravati, predlagati i davati preporuke.

(2) Pravobranitelj za djecu je ovlašten nadležnim tijelima državne uprave, tijelima lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravnim i fizičkim osobama predlagati poduzimanje mjera za sprječavanje štetnih djelovanja koja ugrožavaju prava i interese djece i zahtijevati izvješća o poduzetim mjerama.

Članak 11.

(1) Tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i pravne i fizičke osobe, obavezni su surađivati s pravobraniteljem za djecu i na njegov zahtjev podnositi izvješća i odgovarati na upite.

(2) Tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravne i fizičke osobe dužne su odmah, a najkasnije u roku od 15 dana izvijestiti pravobranitelja za djecu o poduzetom u povodu njegovog upozorenja, prijedloga ili preporuke.

(3) Ako tijela i pravne osobe iz stavka 1. ovoga članka ne postupe u propisanom roku prema njegovom traženju, pravobranitelj za djecu će o tome obavijestiti tijelo koje obavlja nadzor nad njihovim radom.

(4) Ako tijelo koje obavlja nadzor nad radom tijela i pravnih osoba iz stavka 1. ovoga članka u roku od 8 dana ne izvijesti o utvrđenim činjenicama i poduzetim mjerama, pravobranitelj za djecu će o tome obavijestiti Vladu Republike Hrvatske.

Članak 12.

Sva tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravne i fizičke osobe dužne su pravobranitelju za djecu osigurati dostupnost i uvid u sve podatke, informacije i akte koji se odnose na prava i zaštitu djece, bez obzira na stupanj njihove tajnosti.

Članak 13.

(1) Pravobranitelj za djecu ima pravo pristupa u prostorije i uvida u način ostvarivanja brige o djeci koja borave ili su privremeno, odnosno trajno smještena kod fizičkih i pravnih osoba i drugih pravnih subjekata na temelju posebnih propisa.

(2) O obavljenom uvidu iz stavka 1. ovoga članka sastavlja se izvješće koje se dostavlja i tijelu koje obavlja nadzor nad radom osoba iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Tijelo iz stavka 2. ovoga članka dužno je u roku od 30 dana od dana zaprimanja izvješća, a u hitnim slučajevima bez odgode, izvijestiti pravobranitelja za djecu o poduzetim radnjama.

(4) Ako tijelo koje obavlja nadzor ne dostavi izvješće u roku iz stavka 3. ovoga članka, pravobranitelj za djecu će o tome obavijestiti Vladu Republike Hrvatske i sredstva javnog priopćavanja.

Članak 14.

Ako u obavljanju dužnosti pravobranitelj za djecu sazna da je dijete izvrgnuto tjelesnom ili duševnom nasilju, spolnoj zloporabi, zlostavljanju ili izrabljivanju, zanemarivanju ili nehajnom postupanju dužan je odmah podnijeti prijavu nadležnom državnom odvjetništvu te upozoriti nadležan centar za socijalnu skrb i predložiti mjere za zaštitu prava i interesa djeteta.

Članak 15.

(1) Pravobranitelj za djecu može zatražiti stručnu pomoć znanstvenih i stručnih osoba i ustanova, u čijem su djelokrugu istraživanja zaštita, skrb, razvitak i prava djece, a isti su mu dužni tu pomoć pružiti.

(2) Znanstvene i stručne ustanove iz stavka 1. ovoga članka dužne su pravobranitelju za djecu traženu pomoć pružiti u primjerenom roku.

Članak 16.

(1) Svatko ima pravo pravobranitelju za djecu podnijeti prijedlog za razmatranje pitanja od značaja za zaštitu prava i interesa djece.

(2) Pravobranitelj za djecu će obavijestiti podnosioca o aktivnostima poduzetim povodom njegova prijedloga.

Članak 17.

Pravobranitelj za djecu ne može biti pozvan na odgovornost, pritvoren ili kažnjen za izraženo mišljenje i poduzete radnje u okviru svog djelokruga rada, osim ako se radi o kršenju zakona od strane pravobranitelja za djecu koje predstavlja kazneno djelo.

Članak 18.

- (1) Pravobranitelj za djecu podnosi jednom godišnje izvješće Hrvatskom saboru o svom radu.
- (2) Pravobranitelj za djecu ima pravo Hrvatskome saboru podnijeti i posebna izvješća kada ocijeni potrebnim, radi poduzimanja mjera od značaja za zaštitu prava i interesa djece.

Članak 19.

- (1) Stručni i administrativni poslovi za pravobranitelja za djecu obavljaju se u Uredu pravobranitelja za djecu.
- (2) Sjedište Ureda pravobranitelja za djecu je u Zagrebu.

Članak 20.

- (1) Pravobranitelj za djecu donosi poslovnik o svom radu kojim se uređuje način i organizacija rada, unutarnji ustroj stručne službe te druga pitanja značajna za rad.
- (2) Poslovnik o radu potvrđuje Hrvatski sabor.

Članak 21.

Sredstva za rad pravobranitelja za djecu, njegovih zamjenika i stručne službe osiguravaju se u proračunu Republike Hrvatske.

IMENOVANJE I RAZRJEŠENJE PRAVOBRANITELJA ZA DJECU

Članak 22.

- (1) Za pravobranitelja za djecu može biti imenovan hrvatski državljanin koji ima visoku stručnu spremu, najmanje 10 godina radnog iskustva i koji je osobnim zalaganjem javnosti poznat u području promicanja i zaštite prava djeteta.
- (2) Za zamjenika pravobranitelja za djecu mogu biti imenovani hrvatski državljani koji imaju visoku stručnu spremu i najmanje 5 godina radnog iskustva.
- (3) Jedan od zamjenika pravobranitelja za djecu mora imati visoku stručnu spremu pravnog smjera.
- (4) Osoba koja je pravomoćno osuđena za kazneno djelo ne može biti imenovana za pravobranitelja za djecu niti za njegova zamjenika.

Članak 23.

- (1) Vlada Republike Hrvatske pokreće postupak za imenovanje pravobranitelja za djecu najkasnije 3 mjeseca prije isteka mandata pravobranitelja za djecu, odnosno najkasnije 30 dana nakon prestanka dužnosti pravobranitelja za djecu iz drugih zakonom određenih razloga.
- (2) Pravobranitelj za djecu pokreće postupak za imenovanje zamjenika najkasnije u roku od 3 mjeseca prije isteka mandata zamjenika, odnosno 30 dana nakon prestanka dužnosti zamjenika iz drugih zakonom određenih razloga.

Članak 24.

- (1) Pravobranitelj za djecu i njegovi zamjenici prije stupanja na dužnost, daju prisegu pred Hrvatskim saborom.

(2) Prisega glasi: »Prisežem da ću se u svom radu držati Ustava i zakona, poštovati pravni poredak Republike Hrvatske i da ću svoju dužnost obavljati pravićno, ćasno, savjesno i nepristrano u najboljem interesu djece.«

Ćlanak 25.

Pravobranitelj za djecu i njegovi zamjenici bit će razriješeni dužnosti prije isteka vremena na koje su imenovani u slućaju:

1. na vlastiti zahtjev,
2. gubitka hrvatskog državljanstva,
3. trajnog gubitka sposobnosti za obnašanje dužnosti,
4. pravomoćne osude za kazneno djelo, ili
5. neprihvaćanja godišnjeg izvješća o radu ili nezakonitog, nepravodobnog ili nestručnog obavljanja svoje dužnosti.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Ćlanak 26.

Vlada Republike Hrvatske će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona predložit i Hrvatskom saboru pravobranitelja za djecu.

Ćlanak 27.

Pravobranitelj za djecu će u roku od 30 dana od dana imenovanja predložit i Hrvatskom saboru zamjenike pravobranitelja za djecu.

Ćlanak 28.

Pravobranitelj za djecu će donijeti poslovnik iz ćlanka 20. ovoga Zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na dužnost.

Ćlanak 29.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 713-01/02-01/01

Zagreb, 29. svibnja 2003.